

מסורת הש"ס

(א) ונחישין נמי אמרין לקולא רש"י בשבת קנה. ד"ה ושמאל אמרין. (ב) וזה מנ. (ג) ומוספתא פ"ד, ט"ז כפי המשוניות להנמיכ'ם כפ"י דסנהדרין כהנדר השלש, (ד) אר"י פ"ד ע"ש דלמא בשם אליעזר בן אבוה, (ה) נ"י רש"י דסנהדרין נ"ל. ד"ה יש להס' לו, (ו) ז"ל ויוסף ה', (ז) מוספתא, (ח) כהנא, (ט) שבת קנה. (י) שבת קנה.

תורה אור השלם

1. והא"ר יהודה תורה ודבריה וחקש על פני תהום ורחא אלהים מפרקת על פני דקפ"י: 2. ויאמר אלהים ידו רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים: 3. אל תתן את פך לחטיא את בשרך ואל תאמר לפני הפולאך כי שגגה היא למען יקצק האלהים על קולך ותבל את מעשה ידיך: קהלת ה' 4. שובו בנים שובבים נאם יי' כי אגבי בעליכם בכם וקצתי אתכם אחד מעיר ושנים ממשפחה ודבאיתא אתכם עין: 5. ביום טובה וזה הטוב ודביתו קרע ראה גם את זה לעומת זה עשה האלהים על דברת שלא ימצא האדם אחריו מאונק: קהלת ז' יד 6. תחת בשבתכם משנה וקלמה ירדו חלקם לבן בארצם משנה יירשו שמחת עולם ותהיה ליהם: ישיעיהו א' 7. יבשו דרפי ואל אבשה אגני יחתו הקה ואל אחתה אני קבאי עליהם יום קרע ומשנה שרורן שברם: ירמיהו י"ז 8. לא יערכנה וקב תובוכית ותמקרתה פלי: איוב כח י' 9. אין שלום אומר יי' לרשעים: ישיעיהו מח כב 10. כי אם תבסטי בנתך ותרבי לך בירת נקמת עונך לפני נאם אלהים: ירמיהו ב' כב

גליון הש"ס

גמ' וחישינן שפא באמבטי עיברה. עיין משנה למלך פט"ז מהל' ארומה הלכה ד' פט"ז מהל' אי"ב הל' י':

מוסף רש"י

ונוחין לאבדן ככלי דזכירות. לא שאין להם מקנה (שם להם מקנה להמין ולמור ולעשות מהן לכן) אלא שפסוקי' נשתנו ממקומן (סנהדרין א' א.)

רבינו חננאל

דכיון דחזא למטטרון דאמריהבא ליה רשותא חזא שעתא למיתב למכתב וכתא דישראל אפר גמירי דלמלעה באותו מקום אין שם ישיבה שפא שתי רשויות הן. יצתה ב' קול ואמרה שובו בנים שובבים חזן מאלישע אחר שגלוי ידוע לפניו שאינו חזר בתשובה שלמה לעולם. שילוי היה חזר לא היה נטרד שאין הפרגוד נעלם בפני בעלי תשובה מיד מחיה למטטרון שתי פולסי' נדרא. ח"ו שיש עליו דין אלא להראות אללישע שיש לו ארון שהוא עליו וזה שאמר אחר משום ר' עקיבא כי רשע מתחייב בגיהנם חלקו וחלק הצדיק והצדיק זוכה בג"ע חלקו וחלק הרשע ואסמכתא אקרא זה לכן בארצם משנה יירשו ומשנה שברון שבים. ד"א לאו דסמא הן וקרא מדרש הוא ולא עיקר. מיהו אית' לן למימר שהמחשית את הרבים אין מספיקין בידו לעשות תשובה ועונו גדול מאד והוא וכליו ועל כיצא בו נאמר ומשנה שברון

אין דורשין פרק שני חגיגה

טו.

יכול אני לנעול. שהיה צקי בהטייה זו נמי נבעלת כן: נאמנטי. כלי שרומחין בו כל הגוף וי"ל שהטיה שם אדם שכבת זרע ונכנס במעיה: מעיקרא. כשילאת מן האדם: מאין ולאין. מאין תצא ואין לך טרוד: לופה הייתי. מתכוון במעשה נאמנטי: ואין גילימין. במקום חינוך מקום קשרי

כיפת הרקיע צקרקע: גודא דגמלא. כשנסדרין לוחין גשר זו אל זו אי אפשר שלא תהא ריוח צינתיים וכן גלימין וכן כסי: סחופין. כפופין: אחר קיץ בניטעות. קלקל ועיות כנכנס לפרדס ומקצץ הנטיעות. ולפי שדימה אותן בתחלת הדברים לנכנס לפרדס נקט לישנא דקיץ בניטעות: לא עמיה לא גרסין: לא עורף. דבכל דליה יש להס פנים: עיפוי. עיפות: פולסי. מכת מקל כשטוואלד"י: פוגלא. ננון: ממישרא. ערוגה: ועוין לאבדן. על ידי שכתה: כ

יכול אני לנעול כמה בעילות בלא דם או דלמא דשמואל לא שכיח⁶ והיישין שמא באמבטי עיברה והאמר שמואל⁷ כל שכבת זרע שאינו יורה כחץ אינו מורעת⁸ מעיקרא נמי יורה כחץ הוה ת"ר⁹ מעשה ברבי יהושע בן חנניה שהיה עומד על גב מעלה בהר הבית וראהו בן זומא ולא עמד מלפניו אמר לו מאין ולאין בן זומא אמר לו צופה הייתי בין מים העליונים למים התחתונים ואין בין זה לזה אלא שלש אצבעות בלבד שנאמר יורוה אלהים מרחפת על פני המים כינה שמרחת על בניה ואינה נוגעת אמר להן

רבי יהושע לתלמידיו עדיין בן זומא מבחין מוכדי ורוח אלהים מרחפת על פני המים אימת הוי ביום הראשון הברדל ביום שני הוא יהוה דכתיב ויהי מבדיל בין מים למים וכמה אמר רב אחא בר יעקב כמלא נימא ורבנן אמרי כי גודא דגמלא מר זוטרא ואיתימא רב אסי אמר כחרי גלימי דפריסי אהרדי ואמרי לה כחרי כסי דסחיפ אהרדי אחר קיצץ בניטעות עליו הכתוב אומר אל תתן את פך לחטיא את בשרך מאי היא הוא מיטטרון דאיתיהבא ליה רשותא¹⁰ למיתב למיכתב וכוותא דישראל אמר גמירא¹¹ דלמעלה לא הוי לא ישיבה ולא תחרות ולא עורף ולא עיפוי שמא חס ושלום ב' רשויות הן אפקוהו למיטטרון ומחיהו שיתין פולסי דנורא א"ל מ"ט כי חזיתיה לא קמת מקמיה איתיהבא ליה רשותא למימחק וכוותא דאחר יצתה בת קול ואמרה¹² שובו בנים שובבים חזן מאחר¹³ אמר הואיל ואיטריד ההוא גברא מההוא עלמא ליפוק ליתנהי בהאי עלמא נפק אחר לתרבות רעה נפק אשכח זונה תבעה אמרה ליה ולאו אלישע בן אבויה את¹⁴ עקר פוגלא ממישרא בשבת ויהב לה אמרה אחר הוא שאל אחר את ר"מ לאחר שיצא לתרבות רעה א"ל מאי דכתיב¹⁵ גם את זה לעומת זה עשה האלהים אמר לו כל מה שברא הקב"ה¹⁶ ברא כנגדו ברא הרים ברא גבעות ברא ימים ברא נהרות אמר לו ר"ע רבך לא אמר כך אלא ברא צדיקים ברא רשעים ברא גן עדן ברא גיהנם כל אחד ואחד יש לו ב' חלקים אחד בנן עדן ואחד בגיהנם וזה צדיק נטל חלקו וחלק חברו בנן עדן נתחייב רשע נטל חלקו וחלק חברו בגיהנם אמר רב משרשיא מאי קראה גבי צדיקים כתיב¹⁷ לכן בארצם משנה יירשו גבי רשעים כתיב¹⁸ ומשנה שברון שברם שאל אחר את ר"מ לאחר שיצא לתרבות רעה מאי דכתיב¹⁹ לא יערכנה זהב וחכוכית ותמורתה כלי פז אמר לו אלו דברי תורה שקשין לקנותן ככלי זהב וכלי פז²⁰ ונוחין לאבדן ככלי זכוכית²¹ אמר לו ר"ע רבך לא אמר כך אלא מה כלי זהב וכלי זכוכית²² אע"פ שנשברו יש להם תקנה אף ת"ח אע"פ שסרה יש לו תקנה אמר לו אף אתה חוזר כך אמר לו²³ כבר שמעתי מאחורי הפרגוד שובו בנים שובבים חזן מאחר ת"ר מעשה באחר שהיה רוכב על הסוס בשבת והיה רבי מאיר מהלך אחריו ללמוד תורה מפיו²⁴ אמר לו מאיר חוזר לאחרין שכבר שיערתי בעקבי סוסי עד כאן תחום שבת א"ל אף אתה חוזר כך א"ל ולא כבר אמרתי לך כבר שמעתי מאחורי הפרגוד שובו בנים שובבים חזן מאחר תקפיה עייליה לבי מדרשא א"ל לינוקא פסוק לי פסוקך אמר לו אין שלום אמר ה' לרשעים עייליה לבי כנישתא אחריתי א"ל לינוקא פסוק לי פסוקך אמר לו²⁵ כי אם תכבסי בנתר ותרבי לך בורית נכתם עונך לפני עייליה לבי כנישתא אחריתי א"ל לינוקא

ומחיהו שיתין פולסי. להודיע²⁶ לו שאין יכולת למטטרון יותר מאחריני: שובו בנים שובבים. צירושלמי מפרש למה אירע לו כך ואיכא טפי מקראות שדורש והיה הורג²⁷ דוצרי דברי תורה ואמר כל תלמיד דהוה חמי ליה הוה קטיל ולא עוד

דהוה על לבית ועדא הוה חמי עזילא קמיה סופרא ואמר מאן אלו עזדין הכא כו' כיון דהוה שמעין ליה שצקין ואזלין וקאמר ליה ר"מ מאי דכתיב²⁸ ויהי ציך את כל אשר לאיוז למשנה (איוז מצ) ואמר לו שפכל לו ממונו והוא השיב שר"ע דריש ליה צוכות מצות ומעשים טובים צרכ מראשיתו ומייתי ליה טוב אחרית דבר מראשיתו ודריש ליה ר"מ לאדם שהוליד צנים צילדותו ומתו וצוקנותו הוליד ונתקיימו ואמר לו ר"ע רבך לא כך דרש אלא טוב אחרית דבר שהוא טוב מראשיתו וצין הוה המעשה אצויה אזי הוה מגדולי ירושלים וציוס שצא למחולי צרא לכל גדולי ירושלים והושעין צרי אחד ולר"א ולר' יהושע צמקוס אחר מן דאכלין ושמיין שרין מטפחין ומרקדים אמרי עד דאלין עסקין דידיהו נעסקו דדיין יצו ונתעסקו דצדרי תורה ירדה אש מן השמים והקיפה אותן אמר לון אצויה אצא גברין מה צתם לשרוף ציתי אמר לו ח"ו אלא יושעין סיינו וחוזרין דצרי תורה מתורה לנציאים ומנציאים לנכזבים והיו הדברים שמחים כנתינתן מסיני לא צאש נתנו אמר הואיל וכן כהה של תורה אש יתקיים הכן הזה לתורה אני מפרשו ולפי שלא היטה כוננו לשמים לנפיק לא נתקיימו צו וצמקוס שיש צמקוס שלנו אחורי הפרגוד יש לשם ממחורי צית קרשי הקדשים עוד איתא התם שהיה רוכב ציוה"כ שחל להיות צצתה ושמע כו' ומייתי ההוא דפרק קמא דקדושין (דף נט:) שראה²⁹ אחד שנטל הצנים ושילת את האס וחי אייתי נפל ומת ולא היה דורש כו' יעקב דמיייתי התם ועוד איתא שראה³⁰ לשון רבי יהודה הנחמסו נתון צפי כלל והיינו צבאר דבר דקדושין ורבי נתן אומר כשהיתה אמו מעוצרת ממנו עצרה לפני ע"ו והריחה מאותו המין ואכלה והיה אותו המין³¹ מולדעו צגופה³² כעכא ולצקוף חלה מתנוגלה ואמרו לו לר"מ רבך אצאיש אול גציה לצקרת³³ וא"ל חוזר כך אמר אי הדננא מתקצלין אמר ליה והכתיב (תהלים ז) משז אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם צכה אלישע ונפטרי א"ר מאיר דומה שמתוך משונה נפטרי³⁴ וכי מן דקצרונין ירדה אש מן השמים ושרפה אותו וא"ל לר"מ הא קצר דרבך [אוקיד אחא] וקא פריס גלימיה עליה ואמר ליני (פה) הלילה וגו' (רות ג) ליני פה צעולם הזה שדומה ללילה והיה צבוקר לעולם הצא אס יגאלך טוב יגאל זה הקדוש צרוך הוא שנאמר טוב ה' לכל (תהלים קמה) יגאל ואס לא יספוך לגאלך וגאלתך אנכי אמרו ליה³⁵ אין [אמרין] לך צהיה צעלמא למאן את צעי למקדנא דקדמימא לאבדן או לרבך אמר לון מיקרב לרבי קדמי וצמר כן לאצא א"ל ושמעין לך א"ל ולא כן תניין³⁶ מזלין תיק הספר עס הספר מזלין אלישע צוכות תורמו: הא

עין משפט נר מצוה

א [מיי] פ"ח מהלכות יסודי התורה הלכה יא]:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אינו מורעת דלמא מעיקרא נמי יורה: (ב) שם דלמיתבא ליה רשותא חזא שעתא ביזמא למיתב ולמיכתב וכוותא: (ג) שם שפא חס ושלום שמי רשויות יש בשמיים מיד אפקו: (ד) שם חזן מאחר שידע כבודי ומרד בי אמר הואיל ואיטריד כו' למיתב רעה אשכח כלי' ומיתב נפק נמקח: (ה) שם בן אצויה את ששמן יצא בכל הארץ עקר פוגלא: (ו) שם כל מה שצא הקב"ה בעולמו צרא כנגדו: (ז) שם לאבדן ככלי זכוכית יצ"ב פ"א א"ל אלהים אפילו ככלי חרס אבל יצ"ב כו': (ח) שם וכל זוכית הללו אע"פ ששחברו י: (ט) שם כל אמר לו והלא כבר שמעתי: (י) שם ללמוד תורה מפיו כיון שהגיע לחחום שבת אמר לו מאיר: (יא) תוב ד"ה ומחיהו וכו' להודיע שאין לו יכולת יותר מאחריני כלי': (יב) ד"ה שובו בנים שובבים הורג רבי מרד ואמרין כל תלמיד דהוה חמי ליה משבח באוריתא אחר קטיל ולא עוד אלא דהוה ע"ו וכו' קמי ספרא והוה אמר מאן אלין יתבין עזדין הכא כו' ויבין דהוה שמעין כן הוון שצקין ליה ואזלין לון וקאמר ליה לרבי מאיר וכו' שר' עקבא דריש ליה וד' ברך את איוב מראשיתו צוכות מצות ומעשים טובים שהיו ביה מראשיתו ומייתי ליה טוב אחרית דבר ר"מ אלא טוב אחרית דבר מראשיתו וכו' אמר ר"א איתא דרבי יהושע עד דאלין עסקין וכו' נעסקו אגן דדיין וכו' אמר לו אצויה רבוחי מה צתם לשרוף את ביתי עלי אמר לו ח"ו אלא יושעין סיינו וחוזרין דצרי תורה מתורה לנציאים ומנציאים לנכזבים והיו הדברים שמחים כנתינתן מסיני לא צאש נתנו אמר הואיל וכן כהה של תורה אש יתקיים הכן הזה לתורה אני מפרשו ולפי שלא היטה כוננו לשמים לנפיק לא נתקיימו צו וצמקוס שיש צמקוס שלנו אחורי הפרגוד יש לשם ממחורי צית קרשי הקדשים עוד איתא התם שהיה רוכב ציוה"כ שחל להיות צצתה ושמע כו' ומייתי ההוא דפרק קמא דקדושין (דף נט:) שראה²⁹ אחד שנטל הצנים ושילת את האס וחי אייתי נפל ומת ולא היה דורש כו' יעקב דמיייתי התם ועוד איתא שראה³⁰ לשון רבי יהודה הנחמסו נתון צפי כלל והיינו צבאר דבר דקדושין ורבי נתן אומר כשהיתה אמו מעוצרת ממנו עצרה לפני ע"ו והריחה מאותו המין ואכלה והיה אותו המין³¹ מולדעו צגופה³² כעכא ולצקוף חלה מתנוגלה ואמרו לו לר"מ רבך אצאיש אול גציה לצקרת³³ וא"ל חוזר כך אמר אי הדננא מתקצלין אמר ליה והכתיב (תהלים ז) משז אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם צכה אלישע ונפטרי א"ר מאיר דומה שמתוך משונה נפטרי³⁴ וכי מן דקצרונין ירדה אש מן השמים ושרפה אותו וא"ל לר"מ הא קצר דרבך [אוקיד אחא] וקא פריס גלימיה עליה ואמר ליני (פה) הלילה וגו' (רות ג) ליני פה צעולם הזה שדומה ללילה והיה צבוקר לעולם הצא אס יגאלך טוב יגאל זה הקדוש צרוך הוא שנאמר טוב ה' לכל (תהלים קמה) יגאל ואס לא יספוך לגאלך וגאלתך אנכי אמרו ליה³⁵ אין [אמרין] לך צהיה צעלמא למאן את צעי למקדנא דקדמימא לאבדן או לרבך אמר לון מיקרב לרבי קדמי וצמר כן לאצא א"ל ושמעין לך א"ל ולא כן תניין³⁶ מזלין תיק הספר עס הספר מזלין אלישע צוכות תורמו: הא

לעזי רש"י

בשטנאד"ר. מקלות.